

Salvem les imatges

Grup familiar dels anys quaranta a l'entorn (Sant Pere de Riudebitlles).

A l'igual que els pergamins, els llibres o els diaris, les imatges són un element imprescindible per recuperar el patrimoni cultural i històric. Amb aquesta voluntat de conèixer els costums, les tradicions i els esdeveniments històrico-socials del segle XIX i XX, neix el projecte "Salvem les imatges", que pretén animar els penedesencs a cedir –només per uns dies– les fotografies antigues que tinguin a casa per així, entre tots, poder reconstruir la història i la manera de viure dels segles passats.

CONCEPTES CLAU

“Salvem les imatges” és una iniciativa de l'historiador sadurninenc Carles Querol, l'Arxiu Històric Comarcal de l'Alt Penedès i el Consell Comarcal.

Cada ajuntament s'encarregarà de nomenar una persona responsable de recollir les fotografies dels veïns del municipi. Un gestor del projecte les recollirà i tornarà després de passar-les a l'Arxiu Històric Comarcal, que les digitalitzarà i les entrarà al banc d'imatges.

En aquest projecte *La Fura* hi tindrà un paper rellevant: dedicarà un espai del setmanari a publicar algunes de les imatges que es rebin de cada municipi i a incitar a la participació com ja es fa en aquest número amb Vilobí.

“Salvem les imatges” és un projecte que pretén recuperar, catalogar i conservar tantes fotografies d'interès històric del segle XIX i XX com siguin possibles dels vint-i-set municipis que integren la comarca de l'Alt Penedès. Aquest projecte neix de la mà de l'historiador Carles Querol i l'Arxiu Històric Comarcal –entitat depenent del Consell Comarcal de l'Alt Penedès– i compta amb la col·laboració de *La Fura*.

Des de fa anys, Carles Querol recopila imatges fotogràfiques de Sant Sadurn d'Anoia i ha aconseguit tenir un ampli arxiu fotogràfic. Per la seva banda, l'Arxiu Històric Comarcal de l'Alt Penedès és un dels més importants de Catalunya i compta amb més de 90.000 imatges. Conscients de la importància que tenen les imatges fotogràfiques a l'hora de recuperar els costums, les tradicions, la vida quotidiana, els esdeveniments històrics, socials, culturals, polítics i econòmics, aquests dos agents, juntament amb el Consell Comarcal, han creat el projecte “Salvem les imatges”.

Sense perdre de vista la màxima de Matthew Brady, un dels pares de la fotografia, que deia que “la màquina fotogràfica és l'ull de la història”, amb “Salvem les imatges” es fa una crida als ciutadans i ciutadanes de l'Alt Penedès perquè cedeixin temporalment a l'Arxiu Històric Comarcal fotografies del segle XIX i XX per poder crear un banc d'imatges i posar-lo a l'abast de tothom.

On portar les imatges?

Per tal de facilitar al màxim l'arribada de fotografies des de tots els punts de la comarca, s'ha ideat un protocol igual per a tots els municipis. En primer lloc, s'hi implica l'ajuntament del municipi que signa un conveni amb el Consell Comarcal en el qual es compromet a donar suport a la iniciativa i a buscar una persona de contacte del municipi que es faci càrrec de dinamitzar, localitzar i recollir les imatges del seu municipi. La feina d'aquest agent local és fer les gestions oportunes per a localitzar imatges fotogràfiques del propi ajuntament, la parròquia, les entitats i associacions locals, els centres docents, les empreses, les famílies més arrelades, els fotògrafs i afeccionats, els particulars, etc.

Un cop aquest agent local tingui les imatges, es posarà en contacte amb el gestor del projecte que les hi anirà a recollir, les intentarà contextualitzar i les portarà a l'Arxiu Històric Comarcal de l'Alt Penedès. Aquesta entitat serà l'encarregada d'escollir les imatges que consideri més interessants, les digitalitzarà, les intentarà documentar, i les introduirà al banc d'imatges.

Un cop acabat aquest procés, el gestor del projecte recollirà les fotografies i les retornarà a l'agent local que les farà arribar de nou als seus propietaris. Així, doncs, ni el propi-

etari de la foto perd la imatge ni tampoc deixa de ser-ne propietari. Únicament el que fa és cedir-la a l'Arxiu perquè aquest en faci un ús cultural i científic, en cap cas lucratiu. Totes les fotografies que es recopilin amb aquest projecte estaran a l'abast de tothom a través –molt probablement– d'un llibre, dvd o plataforma d'internet.

El paper de La Fura

Periòdicament, aquest setmanari dedicarà un espai a publicar

Pere Poch i Carbó (1858-1935), alcalde ara fa un segle, amb la seva esposa Eulàlia Junyent. Va ser cessat arran els fets de la Setmana Tràgica (Sant Sadurní d'Anoia).

algunes de les imatges documentades que s'hagin rebut de cada municipi, a la vegada que donarà a conèixer el nom i telèfon de l'agent local per tal que tothom pugui fer-li arribar més imatges. Per tant, la funció de *La Fura* dins de "Salvem les imatges" serà de difusió.

Un projecte obert

El projecte per a la recuperació, catalogació i conservació de les imatges d'interès històric dels municipis de l'Alt Penedès cor-

responents als segles XIX i XX no té data de finalització. El que es pretén és engegar una rutina i que quan algú tingui una fotografia que consideri interessant sàpiga què en pot fer i amb qui ha de contactar.

I és que, un dels aspectes especialment rellevants de "Salvem les imatges" és que crea, per primera vegada, la figura d'un agent local que fa de nexa entre la població d'un municipi, el consistori d'aquest municipi, l'Arxiu Històric Comarcal i, per extensió, el Consell Comarcal. A més, aquest nou canal que s'obre amb el projecte es pot fer extensible a d'altres àmbits més enllà de la recopilació fotogràfica.

Les imatges que es busquen

"Salvem les imatges" neix amb la voluntat d'aconseguir un fons fotogràfic que expliqui i ens ajudi a entendre com vivia la societat dels segles XIX i XX, per això es busquen fotografies que il·lustrin els estils de vida, els costums i tradicions de cada municipi. Un retrat de família, per exemple, pot servir per il·lustrar l'evolució de la indumentària, una foto d'un infant amb una joguina pot ajudar a conèixer amb què jugaven els nens dels lustres passats, una imatge d'un paisatge permetrà conèixer com era el territori... El ventall de fotografies susceptibles d'interès és ampli.

Pel que fa al format, es recolliran fotografies en qualsevol suport (paper, negatius de vidre o negatius d'acetat).

Del daguerrotip a la Leika

El 1816 Joseph Niepce va aconseguir fer les primeres imat-

ges negatives utilitzant paper tractat amb clorur de plata, però no aconseguia fixar la imatge. De fet, la seva obsessió era aconseguir imatges positives i en aquest camí va estar treballant fins que, el 1827, va aconseguir impressionar una vista del pati de casa seva. Aquesta imatge és considerada la primera fotografia permanent de la història i el procés mitjançant el qual la va aconseguir se'n va dir heliografia.

Poc temps després, Louis Jacques Mandè Daguerre, un jove pintor francès, s'interessa per la feina de Niepce i intenta convèncer-lo per associar-se. Davant les evasives de Niepce, Daguerre comença a treballar en un procés que ell mateix va anomenar daguerrotip i que consistia en làmines de coure platejades tractades amb vapors de iode. El daguerrotip, presentat l'any 1839, va ser el primer procediment fotogràfic fet públic i va causar un gran impacte en una societat acostumada a observar imatges fetes amb procediments manuals (dibuixos, gravats...). Va ser tal la repercussió que va tenir el manual on es descrivia el seu procediment, que es va haver de reeditar i traduir a diversos idiomes nombroses vegades.

Pràcticament al mateix temps que els francesos Niepce i Daguerre, el britànic William Henry

Fox Talbot, un científic fill d'una família aristòcrata, presenta imatges obtingudes a través d'un procés ideat per ell mateix anomenat calotip.

El 1851 apareixen els negatius de vidre, una nova tècnica que unia el daguerrotip i el calotip i que, com a novetat, permetia obtenir còpies d'una imatge. El 1854, amb la targeta de visita, la fotografia es democratitza. Aquest nou invent permetia fer fotos en sèrie, o sigui, per un preu assequible es podien fer 12 fotografies en comptes d'una.

Cap al 1860 la fotografia esdevé una indústria poderosa, es comencen a fabricar àlbums en sèrie per poder agrupar totes les fotografies dels familiars, es fan fotos per vendre de personatges rellevants de l'època (cantants d'òpera, polítics, papes...). En aquest període els fotògrafs signen les imatges i, fins i tot, escriuen en el dors els premis i títols que han aconseguit. És l'època dels grans estudis fotogràfics i dels retrats.

El 1888 la primera càmera de sèrie, la Kodak, carregada amb paper transparent, es comença a vendre amb el reclam "Vostè premi el botó, nosaltres fem la resta" i la fotografia es posa a l'abast de milions de persones. A partir d'aquest moment apareixen les pel·lícules de color i les primeres diapositives. El 1913 surt la primera Leika i el 1947 les Polaroid.

GALSAN MOTORS

c/ La Granada, 40 - Tel 938 921 353
VILAFRANCA DEL PENEDÈS

Carles Querol

Historiador, exalcalde i regidor de Sant Sadurní d'Anoia. Autor de cinc llibres d'història sobre aquest poble. D'uns anys cap aquí treballa per recuperar fotografies antigues de Sant Sadurní.

– Quina tasca desenvoluparà dins el projecte “Salvem les imatges”?

La meua feina serà coordinar i gestionar el projecte. En primer lloc, a través de tots els ajuntaments de la comarca, coordinarà la recerca d'imatges locals (fotografies o negatius) dels segles XIX i XX de famílies, entitats, associacions, clubs esportius, parròquies, empreses, publicacions locals, cooperatives, etc. En segon lloc, intentarà identificar les imatges i les lliurarà a l'Arxiu

Qui és qui a “Salvem les imatges”

Com hem vist, hi ha tres agents implicats en aquest projecte: l'historiador Carles Querol, l'Arxiu Històric Comarcal de l'Alt Penedès i el Consell Comarcal de l'Alt Penedès. Hem volgut parlar amb cadascú d'ells perquè ens expliquin quins motius els han engrescat a participar-hi i quina tasca desenvoluparan dins el projecte.

Comarcal, que serà qui les digitalitzarà i les entrarà al seu fons. Finalment, retornarà els originals als seus propietaris a través dels ajuntaments. A més em correspondrà intentar aconseguir imatges dels municipis de l'Alt Penedès d'altres arxius, com de l'Arxiu Nacional de Catalunya, l'Arxiu Mas, l'Arxiu d'Imatges de la Biblioteca de Catalunya, l'Agència EFE, entre altres.

– Com sorgeix la idea d'impulsar un projecte per recuperar imatges? Per què?

“Salvem les imatges” neix a partir de la meua experiència personal a Sant Sadurní, que vaig començar el 1970, i d'experiències similars a molts municipis de la comarca. La majoria d'ajuntaments s'han proposat la recuperació de la memòria col·lectiva, organitzant exposicions i edicions

de llibres i revistes amb fotografies antigues. Però tot aquest material està ara dispers, sense suport digital i sense classificar.

El 1865, als inicis de l'invent de la fotografia, el retratista americà Mathew Brady es va adonar que “the camera is the eye of history” (la màquina fotogràfica és l'ull de la història). Des d'aleshores, les imatges fotogràfiques ens han ajudat a entendre millor el món. Si aconseguim salvar les imatges de l'Alt Penedès dels dos darrers segles haurem salvat una part de la nostra història i l'entendrem millor.

– Quan comença a gestar-se el projecte?

A principis d'aquest 2006, quan constato que tot aquest material fotogràfic corre el perill de perdre's, i quan detecto que molts historiadors comarcals lamenten

que el treball de recerca fet a Sant Sadurní ens els darrers trenta-sis anys –que ha permès recopilar gairebé cinc mil fotografies antigues– no sigui la norma sinó l'excepció.

“Si aconseguim salvar les imatges de l'Alt Penedès dels dos darrers segles haurem salvat una part de la nostra història.”

– Quin tipus de fotografies busquen?

En principi, de tota mena. Personals, familiars, gremials, de costums i tradicions, d'oficis, de tradicions i festes populars i religioses, de paisatges urbans i rurals, de la verema, dels cellers, del vi, del xampany i del cava, de la Guerra Civil, d'edificis públics i privats. El criteri de selecció que establirem després a l'Arxiu Comarcal a l'hora de reproduir-les i identificar-les serà que les imatges tinguin l'interès testimonial d'una època.

– Quin és l'objectiu, és a dir, s'han fixat alguna xifra de fotografies a aconseguir?

Veurem quina resposta, quina col·laboració i quin resultat s'aconsegueixen a cada municipi. Quan hem intentat quantificar una xifra orientativa ens sembla que recollir-ne unes cinc mil seria tot un èxit en aquesta primera etapa que durarà tot un any.

– Vostè fa anys que es dedica a recuperar fotografies de Sant Sadurní. Quin és l'estat de la

www.supramotor.com

The Quality Attraction

Amb un preu com aquest, sorprèn tanta qualitat així, i viceversa.

Toyota Corolla Luna 3p D-4D Dièsel per 15.885 €.

TOYOTA. COTXE OFICIAL DEL FC BARCELONA. FENT EQUIP.

Gamma Toyota Corolla Luna 2006.

Motors D-4D Dièsel Common Rail d'última generació i gasolina VVT-i amb climatitzador automàtic (AVA en la versió Sedán i Wagon). Airbags de conductor, acompanyant i laterals, ABS + EBD amb quatre discs de fre. Pneumàtics 195/60 VR15" amb llantes d'aliatge. Ràdio CD RDS amb 4 altaveus. Retrovisors pintats, elèctrics i calefactats. Insercions al davantal amb simil d'alumini/carboni (3p y 5p). Volant de cuir amb comandaments d'àudio integrats. Instrumentació Optitron.

Hi ha un Toyota Corolla des de 13.330 €.

SUPRA MOTOR Av. Tarragona, 92 - Tel. 93 817 10 12 - Vilafranca del Penedès

IVA, transport, impost de matriculació, promoció i aportació del concessionari inclosos. Pla Prever NO inclòs. Oferta vàlida fins a fi de mes a Península i Balears per vehicles en stoc. Model visualitzat: Toyota Corolla Luna 5 portes (fars antiboira opcionals). PVP recomanat per Toyota Corolla Luna 3p D-4D Dièsel 1.4. Consum combinat Corolla D-4D Dièsel d'entre 4,7 i 5,6 l/100 km. Emissions de CO₂ d'entre 126 i 149 g/km.

qüestió a la resta de municipis de la comarca?

No és homogeni. A Vilafranca, Gelida, Sant Sadurní, Sant Martí Sarroca, Sant Pere de Riudebitlles, Torrelles de Foix, Santa Margarida i els Monjos, Sant Cugat Sescarrigues i Subirats, entre altres, hi ha molta feina feta i intentarem integrar-la al projecte. En altres poblacions caldrà començar de zero.

Ramon Creixell

Vicepresident segon del Consell Comarcal de l'Alt Penedès

– Què té aquest “Salvem les imatges” que ha fet que el Consell Comarcal s’hi involucri?

És un projecte que té molts atractius, es pot valorar i jutjar des de diferents angles i en tots hi trobes l’interès. El Consell se sent concernit en la preservació i

dinamització del patrimoni de la comarca en un sentit ampli, tant en la conservació del paisatge i del medi com en la preservació del patrimoni arquitectònic. El patrimoni històric és el que ens lliga amb el nostre passat col·lectiu, és el que ens aporta elements d’identificació que ens permeten percebre’ns com a comunitat.

Per altra banda, el Consell Comarcal gestiona l’Arxiu Històric Comarcal, una eina importantíssima en la preservació i dinamització del patrimoni documental, i des d’aquest punt de vista no podem estar aliens a aquest projecte.

– Quina funció tindrà el Consell Comarcal dins l’engranatge del projecte?

En primera instància, farà de bressol. Som el punt de confluència de diferents agents que se senten involucrats en “Salvem les imatges”, el Consell Comarcal els uneix, els connecta i els ajuda a tirar endavant el projecte.

Una peça fonamental de tot aquest procés són els ajuntaments perquè són la finestra de rebuda d’aquesta documentació gràfica i són també l’element que aporta als titulars dels documents la tranquil·litat i la garantia que aquestes imatges no es perdran. Per tant, com que els ajuntaments són una peça molt important en tot aquest projecte, té lògica i coherència que hi estiguem involucrats.

– Com responen els ajuntaments o, si més no, com es preveu que responguin quan se’ls proposi participar en el projecte?

La relació amb els municipis està en una fase molt incipient, hi ha alguns contactes ja fets que han tingut una excel·lent receptivitat i disposició i això ens fa creure que el projecte funcionarà bé. “Salvem les imatges” també servirà als ajuntaments perquè se’ls en donarà un fons específic del seu municipi.

– Una de les particularitats del projecte és que obre canals de col·laboració nous que vinculen els ciutadans, el consell comarcal i l’arxiu. Aquesta xarxa es podria ampliar a altres projectes?

Es pot establir i potser després d’aquesta iniciativa en poden venir altres de tipus semblant. Segur que al Penedès hi ha ciutadans anònims que durant anys han fet una tasca de recollir informació de diferents camps. Hi ha molta d’aquesta gent que potser en posar-se en marxa aquest projecte i amb la tasca de difusió i projecció que li garanteix la publicació a *La Fura*, trobarà la manera de posar la feina que ha fet al llarg dels anys al servei de tota la comunitat.

– Es parla de la possibilitat d’editar un llibre amb les imatges cedides. Què hi ha de cert en aquesta afirmació?

És un dels mecanismes que s’han considerat. Estic segur que hi haurà material de qualitat suficient, i confio també que tindrem els recursos necessaris per difondre’l en suport paper, digital o amb una plataforma a internet que posi a l’abast d’una manera més àgil i directa aquestes imatges a particulars, institucions, en-

titats... A partir del banc d’imatges podem plantejar els mecanismes de difusió, que és el que s’ha de fer amb el patrimoni, posar-lo a l’abast de tota la ciutadania, democratitzar-lo i dinamitzar-lo.

“El patrimoni s’ha de posar a l’abast de tota la ciutadania, democratitzar-lo i dinamitzar-lo.”

– Com encara el projecte? Quins objectius preveuen assolir?

Sembla una resposta tòpica però ho dic amb tota la confiança i la il·lusió: per la solvència dels socis en aquesta operació (tècnics de l’arxiu, institucions i entitats de l’Alt Penedès que treballen en el món de la història local i comarcal i la difusió i capacitat de donar-li ressò de *La Fura*) estic convençut que funcionarà bé. Sé que hi ha estudiosos, famílies i entitats que han tingut la cura de conservar aquest patrimoni gràfic, i estic segur que tindran la generositat i el sentit de col·lectivitat com per participar en aquest projecte.

– A banda de “Salvem les imatges”, quines altres teclades toca el Consell Comarcal pel que fa a la preservació del patrimoni de la comarca?

El Consell Comarcal és una institució molt modesta però som titulars de l’Arxiu Històric Comarcal. En matèria de patrimoni arquitectònic, no hi intervenim massa perquè la Llei de Patrimoni de Catalunya ens assigna només un paper molt concret i puntual.

SIMPLY CLEVER

ŠKODA OBRE LES SEVES PORTES A VILAFRANCA DEL PENEDÈS.

AUTOCAM: Nou Concessionari Oficial Škoda a Vilafranca del Penedès.

AUTOCAM

VENDES: Av. Tarragona, 67 - Tel. 93 817 20 00

SERVEI TÈCNIC: Av. Tarragona, 104 - Tel. 93 819 96 76

VILAFRANCA DEL PENEDÈS

Atenció al Client: 902 45 65 75. www.skoda.es

El Consell intervé sobretot en el paisatge i el medi com a bé patrimonial. Les fotografies seran un testimoni indiscutible i gràfic d'una realitat física de la comarca, de manera que "Salvem les imatges" és una iniciativa que es relaciona molt estretament en les accions que es fan a nivell comarcal però també a nivell local.

Josep Maria Masachs

És el director de l'Arxiu Històric de l'Alt Penedès, un dels arxius comarcals de Catalunya amb un banc d'imatges més gran.

– Per què l'Arxiu Comarcal s'ha involucrat en aquest projecte?

Considerem que és document qualsevol cosa que ens pugui aportar informació, no només és document el que hi ha escrit en paper sinó també tota la informació que puguem treure de les fotografies. Per això una de les funcions de l'Arxiu és mirar de recuperar totes les imatges que ens puguin informar del passat. Ara es fa aquesta campanya amb els particulars perquè així recollirem una informació que serà diferent de la història oficial. No recollirem imatges d'inauguracions ni d'actes oficials sinó que recollirem imatges de famílies, de formes de vida..., imatges més quotidianes i properes a la gent. Una mica és acabar el discurs que l'únic important és el que fan les institucions o les autoritats. La vida i la història la fan tots els ciutadans, no només els que estan a les esferes del poder. La suma de moltes històries acaba fent una forma de vida.

– Què hi heu vist de rellevant?

Que anem a buscar la font d'informació dins de les cases. De fotografies oficials en tenim milers però no t'acaben aportant tota la informació que vols. El que volem són imatges quotidianes de la manera de viure de la gent. A més, ara les tendències van cap aquí, no interessa tant què fan els governs i les institucions sinó intentar recuperar les formes de vida.

– Quina tasca desenvoluparà l'Arxiu Comarcal de l'Alt Penedès en aquest projecte?

El que nosaltres farem serà recollir les imatges, digitalitzar-les, guardar-les en suports que ens permetin després recuperar-les i, en definitiva, posar-les a l'abast de la gent.

– Quant temps calculen que s'allargarà el projecte?

És un projecte obert, hi haurà una data d'inici però la de finalització quedarà oberta. No hi haurà una data límit perquè tothom entregui les imatges. A mesura que es vagin entregant fotografies es podran anar incorporant. Per això comptem amb el suport dels ajuntaments, perquè sempre hi haurà una persona que canalitzi aquesta recollida. És un projecte que no té fi.

“Busquem imatges familiars i quotidianes per acabar amb el discurs que la història només la fan les institucions i les autoritats.”

– Qui cedeixi una imatge continuarà sent-ne propietari?

Efectivament. La persona que faci el lliurament continuarà sent sempre el propietari de la fotografia, no en perd ni la propietat ni la imatge.

– Quin ús es farà de les fotografies?

Únicament cultural i científic, en cap cas lucratiu. Ningú podrà muntar-se un negoci amb la imatge que algú altre hagi cedit i, en cas que vulgui fer-ho, haurà de demanar permís al propietari. Amb aquestes fotografies també es podran il·lustrar documentals, pel·lícules... L'èxit de la campanya dependrà de les fotografies que es recullin però d'usos se'n hi poden donar molts, des d'editar materials didàctics per a les escoles, a il·lustrar documentals i pel·lícules. La intenció també és que tot aquest banc d'imatges es pugui consultar des d'internet.

– Com es catalogaran les imatges?

Entraran a formar part del banc d'imatges de l'Arxiu. Actualment aquest banc d'imatges té unes 90.000 fotografies. Les imatges que entrin amb aquest projecte s'identificaran amb el propietari, la procedència i tota la informació que ens puguin aportar de cada fotografia. Per això és important que la gent doni la màxima informació possible de la imatge per poder-la documentar bé.

– Totes les fotografies que es rebin podrien tenir sortida en un llibre?

En principi és el que s'hauria de fer. En primer lloc, s'haurien de seleccionar per acabar editant-les en un DVD o un llibre, en una eina que pugui visualitzar tota la campanya.

AIRE CONDICIONAT

FINANÇAMENT A 12 MESOS SENSE INTERESSOS NI COMISSIONS*

MITSUBISHI ELECTRIC

INSTACAT Gaell

DEMANA PREUS SENSE COMPROMÍS

General Vallès, 1
T. 93 890 13 92 - 93 817 21 11

*OPORTUNITAT VALDREU FINA EL 30 DE SETEMBRE 2006 I S'OTIMESA A L'APROVACIÓ PER PART DE L'ENTITAT BANCÀRIA